

Scenārista profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – scenārists.
2. Profesijas kods – 2641 10.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – piektais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– scenārists ir kvalificēts speciālists, kurš ir nodarbināts audiovizuālo mediju, producēšanas, filmu kompāniju vai publisku pasākumu veidošanas jomā; patstāvīgi vai kopā ar citiem speciālistiem, vai arī pēc pasūtījuma, izmantojot pieejamo informāciju un pamatojoties uz savu radošo potenciālu un apgūtajām zināšanām, izveido audiovizuāla darba vai pasākuma scenāriju; darbojoties radošajā komandā kopīgi ar režisoru, redaktoru, audiovizuāla ieraksta, tiešraides vai pasākuma dalībniekiem, atbilstoši radošajai koncepcijai scenārists piedāvā optimālo saturisko risinājumu; pārzina audiovizuālo darbu un pasākumu izveides specifiku, dažādos žanrus un dramaturģijas pamatprincipus.

Scenārists strādā uzņēmumos, kā pašnodarbināta persona vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja uztvert un definēt darba uzdevumu un izvirzītās prasības.
2. Spēja novērtēt realizējamā projekta īpatnības.
3. Spēja atrast un pielietot informāciju.
4. Spēja strādāt pie radošās idejas izstrādes.
5. Spēja plānot veicamos darbus un plānot to optimālo risinājumu.

6. Spēja atrast alternatīvus risinājuma variantus.
7. Spēja strādāt patstāvīgi un radošā komandā.
8. Spēja argumentēt savu viedokli.
9. Spēja adekvāti rīkoties projekta problēmsituācijās un laikus pieņemt nepieciešamos lēmumus.
10. Spēja ievākt un apkopot nepieciešamo profesionālo informāciju un sekot nozares aktualitātēm.
11. Spēja sadarboties ar citu radošo profesiju pārstāvjiem.
12. Spēja ievērot profesionālās ētikas normas, autortiesības un plašsaziņas līdzekļu jomu reglamentējošus dokumentus.
13. Spēja sazināties valsts valodā un divās svešvalodās.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Pārzināt dramaturģijas pamatprincipus un žanus.
2. Pārzināt dramaturģisko darbu analīzes pamatus.
3. Pārzināt radošā procesa psiholoģijas pamatus.
4. Pārzināt dialogu rakstīšanas pamatprincipus.
5. Analizēt un atlasīt nepieciešamo informāciju.
6. Plānot un organizēt savu darbu atbilstoši uzdevumam.
7. Veidot sadarbību ar projektā iesaistītajiem speciālistiem.
8. Organizēt savu darba vietu.
9. Pārzināt audiovizuālā darba un pasākumu tapšanas procesa pamatprincipus.
10. Izprast dokumentālā un mākslas video darbu specifiku.
11. Izprast mākslinieciskā tēla veidošanas pamatprincipus.

12. Pārzināt galvenos audiovizuālo darbu un pasākumu žanus.
13. Pārzināt dažādu audiovizuālo darbu formātus un to specifiku.
14. Pārzināt mūsdienu audiovizuālo mediju specifiku.
15. Pārzināt mūsdienu audiovizuālo valodu.
16. Izprast video un kino montāžas pamatprincipus.
17. Izprast operatora darba pamatprincipus.
18. Pārvaldīt valsts valodu.
19. Pārvaldīt divas svešvalodas saziņas līmenī.
20. Lietot audiovizuālās nozares standartus un simboliku.
21. Pielietot praksē teorētiskās zināšanas.
22. Gūt priekšstatu un pielietot praksē iegūtās zināšanas par laikmetīgajiem radošajiem risinājumiem.
23. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un divās svešvalodās.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:
 - 1.1. radošā darba analīze un kritika;
 - 1.2. pētījumu metodes;
 - 1.3. autortiesības;
 - 1.4. komercdarbības pamati;
 - 1.5. prezentācijas pamati.
2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:
 - 2.1. vispārējā kultūras vēsture un teorija;
 - 2.2. mākslas vēsture un teorija;
 - 2.3. teātra vēsture;
 - 2.4. literatūras vēsture;
 - 2.5. filozofija;

- 2.6. dokumentālā un aktierkino estētika;
- 2.7. mūsdienu audiovizuālie mediji;
- 2.8. tēlotāja māksla (tēla psiholoģija, kompozīcija, krāsu mācība);
- 2.9. foto estētika;
- 2.10. video estētika;
- 2.11. televīzijas režijas pamati;
- 2.12. darba tiesiskās attiecības;
- 2.13. darba aizsardzība;
- 2.14. vides aizsardzība;
- 2.15. profesionālie termini valsts valodā un divās svešvalodās.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. radošā procesa psiholoģija;
- 3.2. semantika un semiotika;
- 3.3. valsts valoda;
- 3.4. televīzijas un kino dramaturģijas pamati;
- 3.5. audiovizuālo darbu žurnālistikas pamati;
- 3.6. televīzijas scenārija izveide;
- 3.7. pasākumu scenārija izveide;
- 3.8. scenārista darbs;
- 3.9. personības izaugsmes metodoloģija;
- 3.10. divas svešvalodas saziņas līmenī.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Iepazīties ar potenciālo darba jomu, kā arī pašam inspirēt aktuālas idejas.	1.1.sekot notikumiem un procesiem sabiedrības dzīvē, kā arī regulāri palielināt savu kompetenci tematikā, kurā scenārists specializējas; 1.2.sekot galvenajām tendencēm un jaunumiem dažādās dzīves jomās; 1.3.sekot līdzīgi jaunākajām tendencēm audiovizuālās jomas attīstībā un/vai pasākumu organizēšanas aktualitātēs; 1.3.uzkrāt informāciju par veicamo darbu, tā specifiku un īpatnībām; 1.4.atbilstoši potenciālā darba specifikai fiksēt un piedāvāt idejas, kas varētu būt noderīgas scenārija veidošanai.
2. Iepazīties ar konkrēto darba uzdevumu vai arī patstāvīgi uzsākt sagatavošanas darbu pie scenārija izveides.	2.1.iepazīties ar konkrēto darba uzdevumu vai patstāvīgi pieņemt lēmumu par scenārija izveidi; 2.2.novērtēt topošā audiovizuālā darba vai pasākuma specifiku un īpatnības; 2.3.novērtēt radošā darba izveides potenciālās tehniskās iespējas.
3. Veikt informācijas vākšanu un izpēti par topošā scenārija tēmu.	3.1.iepazīties ar publiskajā telpā pieejamo informāciju par doto tēmu; 3.2.izpētīt arhīvos, bibliotēkās un internetā pieejamo informāciju par doto tēmu; 3.3.veikt iespējamo neformālās informācijas ievākšanu par doto tēmu; 3.4.atlasīt un sistematizēt iegūto informāciju; 3.5.apzināt topošā darba potenciālās mākslinieciskās kapacitātes un iespējas.
4. Radīt scenāriju.	4.1.savirknēt atlasītos faktus vai norises dramaturģiskā ķēdē; 4.2.izvēlēties galvenās darbojošās personas, izpildītājus vai notikumus; 4.3.izmantojot dramaturģijas pamatprincipus, topošā darba žanru un formātu, uzrakstīt scenāriju.
5. Piedāvāt pasūtītājam (vai potenciālajam pasūtītājam) un radošajai komandai savu	5.1.iepazīstināt pasūtītāju (vai potenciālo pasūtītāju) ar scenāriju; 5.2.iepazīstināt radošo komandu (režisoru,

audiovizuālā darba vai pasākuma saturisko un dramaturģisko risinājumu.	redaktoru, operatoru u.c.) ar scenāriju; 5.3.uzklausīt iespējamus priekšlikumus par nepieciešamajām korekcijām scenārijā; 5.4.nepieciešamības gadījumā, kopīgi ar radošo komandu izanalizēt visu ieinteresēto pušu priekšlikumus un argumentus; 5.5.nepieciešamības gadījumā diskutēt par optimālo māksliniecisko un tehnisko risinājumu.
6. Sagatavot un iesniegt scenārija gala variantu tā realizācijai.	6.1.fiksēt visas nepieciešamās izmaiņas topošajā scenārijā; 6.2.veikt nepieciešamās izmaiņas scenārijā; 6.3.iesniegt scenārija gala variantu pasūtītājam tā realizēšanai (scenārija precizēšanas process var atkārtoties vairākkārt, pat radošā projekta realizācijas gaitā).

Scenārista profesijas standarta izstrādes darba grupa:

- Jānis Holšteins – Starptautiskās psiholoģijas augstskola, studiju programmas „Audiovizuālā māksla” direktors, lektors;
 Daira Aboliņa – Latvijas Televīzija, producente, scenāriste, kino kritiķe, žurnāliste;
 Jānis Mihailovs – Dr.psihol., Starptautiskās praktiskās psiholoģijas augstskola, valdes loceklis;
 Uģis Segliņš – Dramaturgs, scenārists, tulkotājs.

Scenārista profesijas standarta eksperti:

- S.Zvidriņa – Kultūras ministrijas valsts sekretāre;
 M.Heimrāts – Latvijas Mākslinieku savienība, prezidents.